

Nr 384

Av herr Hedin m. fl., om utnyttjande av inhemskt fiberbränsle.

(Lika lydande med motion nr 311 i Första kammaren)

Under senare år har vid flera tillfällen inom och utom riksdagen framförts synpunkter på nödvändigheten av att på ett bättre sätt tillvarataga våra inhemska fiberbränslen. Vad som då främst kommit i fråga är klenvirket i våra skogar samt de stora mängder sågverksavfall som inte funnit en lämplig avsättning. Inte minst skulle klenveden bl. a. från ungskogsstånden, tuggad till flis, kunna utnyttjas som både värme- och kraftkälla och därigenom bli en tillgång. Även ungskogsvården skulle så bli mera lönsam och tilltalande för skogsägaren.

Vid 1959 års riksdag anförde jordbruksutskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 28 i anledning av motioner om åtgärder för att underlätta användningen av bränsle i flisat skick, att flisbränslet uppenbarligen kunde komma att vara av värde i händelse av en försörjningskris på bränsleområdet. Utskottet ansåg det emellertid också under *normala* försörjningsförhållanden vara av betydelse att staten medverkade till att skapa förutsättningar för en utvidgad fliseldning.

Redan innan dessa uttalanden hade gjorts av jordbruksutskottet hade riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap gjort både tekniska och praktiska undersökningar med flisen. Dessa undersökningar utmynnade i att man fick fram jämförande siffror i förhållande till annat bränsle samt att staten ställde vissa bränsleanläggningar till förfogande, som framdeles skulle kunna utnyttjas för eldning med flis.

De åtgärder som vidtagits efter det jordbruksutskottets utlåtande godkändes av riksdagen har enligt vad vi kunnat finna icke kommit till allmänhetens kännedom och torde inte heller vara av någon större betydelse.

Under hösten 1961 fick Sveriges folk en stark känsla av det oroliga läge som kan uppstå även i denna del av världen. En avspärrning av tillförsel till våra hamnar innebär, att vi omedelbart måste avstänga den huvudsakliga civila förbrukningen av eldningsolja för att lagra denna för viktiga industriella och försvarspolitiska ändamål. Vi blir då tvingade att omedelbart övergå till fiberbränslen och främst brännved.

Två faktorer gör att vi då skulle komma i ett sämre läge än åren 1939—40. Den första är att i motsats till 1939 någon lagring av ved praktiskt taget inte existerar i dag. Den andra är att de större byggnaderna i städerna i re-

gel saknar lagerutrymme för ved, samtidigt som eldstäderna ofta icke är lämpade för sådant bränsle. I ett annat avseende däremot föreligger en förbättring av vår situation i det att vi nu genom att använda oss av nya förugnstyper och flisaggregat kan utnyttja rå ved i söndertuggat skick för direkt eldning även i små pannor. En förutsättning för detta senare är emellertid, att man har utrymme till förugnar samt plats för åtminstone några dagars lager av flisen, som behöver 15—20 gånger större utrymme än oljan.

Att skogsflisen icke hittills haft större framgång som eldningsmaterial torde delvis bero på att den inte tål några egentliga fraktkostnader. En annan mycket viktig orsak är att skogsindustrien nu bättre kan tillvarata även klenveden av såväl barr som löv för massatillverkning.

Sedan riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap gjorde sina undersökningar, som framlades för Kungl. Maj:t den 28 februari 1959, har bränslesituationen förändrat sig och nya tekniska uppfinningar gjort det möjligt att fredsmässigt utnyttja även andra och billigare fiberbränslen, exempelvis bark och visst annat sågavfall.

Genom massaindustriens starka utveckling och den på grund av arbetskraftsbrist nödvändiga tekniska rationaliseringen sker i dag så gott som all barkning framme vid fabrikena eller vid speciella barkstationer. Sågverksindustrien baskar i dag sitt timmer i allt större utsträckning för att överlämna ytveden till massaindustrien. Följden av detta blir att barkhögar växer upp överallt där man inte eldningsmässigt kan tillgodogöra sig barken inom sågverksindustrien. Barkmassorna torde även medföra risker för grundvattensförskämning. Redan i år torde barkavfallet röra sig om 12—15 milj. löskubikmeter motsvarande ett bränslevärde av cirka 600 000 kubikmeter olja betingande ett pris av cirka 80 milj. kronor.

Barken är ett utomordentligt bränsle och kan i dag i de modernaste ugnstyperna brännas med god effekt även med en vattenhalt upp till 70 %. Fuktmeltalet torde dock ligga på 50—55 %. Den betingar i dag ett pris, som gör den körbar upp till 6—8 mil och ändå fullt konkurrensbar med den billigare sorten av bränsleolja. Själva eldningssättet är numera så förenklat och automatiserat, att det åtgår endast obetydligt mera arbetskraft för att sköta en större bränsleanläggning än den som erfordras av motsvarande storleksgrad för eldning med olja.

Ett område där denna form av bränsle är särskilt lämplig är i fjärrvärmeanläggningar till enskilda och kommunala bostadsområden samt naturligtvis i större pannor till såväl industrier som lasarett m. m. Det torde vara i fredstid ekonomiskt försvarbart att stimulera till barkeldning samtidigt som man stärker beredskapen.

Intresset för barken som eldningsmaterial ökar visserligen dagligen, men detta sker tyvärr inte i takt med de växande barkhögarerna. Resurser och möjligheter att sprida kännedom om denna eldningsform finns heller inte i tillräcklig grad. Även om sågverkens organisationer bl. a. genom Förening-

en Sägverkens biprodukter och en i Jönköpings län särskilt tillsatt barkkommitté med representanter från olika skogliga verksamhetsgrenar arbetar på detta område, torde det vara ytterst angeläget och ekonomiskt önskvärt att man från statsmakternas sida medverkar till att utnyttja en inhemsk produkt, som rätt använd är väl konkurrensduglig.

Vad som från statsmakternas sida skulle kunna göras är att medverka med den forskning och vid de undersökningar som ytterligare erfordras för att ge tillräckligt noggranna tekniska och ekonomiska data om barken och dess användningsområden. Där så lämpar sig, borde även statens egna industrier och anläggningar utnyttja sådant bränsle.

Under åberopande av det anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte *dels* snarast vidtaga åtgärder för att i samverkan med näringslivets representanter göra erforderliga undersökningar för ett bättre utnyttjande av barken såsom värme- och kraftalstrare, *dels* medverka till att det i större utsträckning än hittills installeras eldningsanordningar för inhemska fiberbränslen vid statens egna anläggningar, där så är lämpligt.

Stockholm den 25 januari 1962

Carl Eric Hedin

Yngve Hamrin

Harald Almgren

Arne Magnusson
i Nennesholm

T. G. v. Seth

Karl Rask

Elias Jönsson
i Ingemarsgården

Emil Elmwall
